

NAŠA VÍZIA PRE KULTÚRU, UMENIE A MÉDIÁ

V strane SPOLU - občianska demokracia sme presvedčení, že kultúra tvorí základ našej identity a kultúrne dedičstvo, živá kultúra, médiá a kreatívny priemysel budú zohrávať čoraz významnejšiu úlohu v krajinách s rozvinutou ekonomikou a dynamickým sektorom služieb.

Aj v súčasnosti sa vie naša krajina pochváliť celosvetovo úspešnými umelcami, kreatívcami a kreatívnymi firmami. Nielen oni, ale aj my všetci si zaslúžime, aby kultúra nebola len druhotriednym záujmom štátu, ale aby sa stala ústrednou témou celospoločenského významu.

NOVÝ POHĽAD NA REZORT KULTÚRY

V strane SPOLU – občianska demokracia nechceme o kultúre hovoriť len ako o rezorte, ktorý často iba ticho prežíva a ktorý je mnohými zatracovaný len preto, že štátnej pokladnici na oko zdroje neprináša, len si ich berie. Opak je totiž pravdou.

To, čo tvorí základ každej spoločnosti je práve duchovné bohatstvo. Vo vyspelej spoločnosti si to vlády uvedomujú a dávajú jasný dôraz nielen na podporu kultúry, ale aj na vzdelávanie umením a k umeniu. Hľadanie a rozvíjanie vlastnej identity ide totiž iba týmto smerom. Mentálne nastavenie krajiny je priamoúmerné jej duchovnému dozretiu. V tejto oblasti sme momentálne v hlbokoj kríze a to ja napriek tomu, že slovenská kultúra má svoje korene a má z čoho čerpať a vychádzať.

Súčasný obraz krajiny s chátrajúcimi pamiatkami, nezáujmom o kultúrne dedičstvo, zamieňanie si pojmov s vlastnou falošnou predstavou, nepochopenie a neustále obchádzanie nevyhnutnej reformy, ignorovanie čoraz silnejúcejšieho tlaku v oblasti živej kultúry, to všetko má za následok, že kultúre ani po zmene režimu nie je venovaná taká pozornosť, akú si zaslúži.

Pamiatky nevyčísliteľných hodnôt sa udržiavajú len v nutnej miere v chátrajúcich priestoroch zamestnancami pracujúcimi za minimálne mzdy. To je napriek občasným výkrikom z tmy a niektorým parciálnym pokrokom za uplynulé roky, ešte stále prevládajúci obraz väčšiny kultúrnych inštitúcií v krajine.

Nejde pritom len o kultúrne inštitúcie, ktoré priamo spadajú pod Ministerstvo kultúry.

Oblasť kultúry, umenia či médií je potrebné vnímať v širokom kontexte, naprieč rezortmi, naprieč zriaďovateľskou pôsobnosťou, naprieč verejným a súkromným vlastníctvom.

VÝCHOVA UMENÍM A KULTÚRNY PRIEMYSEL, KTORÝ ŠTÁTU ZARÁBA

Politika na Slovensku sa odvíja od volieb k voľbám a na presadzovanie dlhodobých vízií chýba politická vôľa i odhodlanie. Áno, pri investíciách v oblasti kultúry ťažko dosiahneme obratom vyššiu zamestnanosť, zvýšené daňové príjmy, či možnosť odfoťiť sa pri zjavnom úspechu. I keď pozitívne výsledky neprichádzajú obratom, prichádzajú v dlhodobom kontexte, naprieč jednotlivými zložkami spoločnosti. Rozvíjajúce sa umenie, kvalitná kultúra a médiá pracujúce v slobodnom prostredí zaručujúcom právnu istotu, môžu pomôcť k budovaniu uvedomelej spoločnosti od úplných základov.

Nehovoríme len v inotajoch. Skúsenosti ukazujú, že umenie dokáže vychovávať a rozvíjať jednotlivca, že správne nastavený a podporovaný kreatívny priemysel dokáže vytvárať hodnoty, zamestnávať ľudí a prinášať spoločnosti impulzy k ďalšiemu rozvoju. Zároveň dnes máme už aj v našich regiónoch príklady, že kvalitná kultúra a umenie sú základnými piliermi rozvoja cestovného ruchu.

Filozofia našich návrhov a projektov, ktoré chceme zrealizovať v oblasti pôsobnosti rezortu kultúry má dva hlavné ciele – posilňovať umenie, ako nástroj kultúrnej výchovy jednotlivca a spoločnosti a zároveň posilniť postavenie kultúry jasným poukázaním na jej prínosy pre spoločnosť, a to aj z ekonomického pohľadu.

Aby rezort kultúry mal konečne relevantné miesto pri rokovanom stole, je potrebné poznať hodnotu toho, čo štátu spravuje, uchováva, aký je ekonomický prínos živej kultúry. Voči ekonomicky jasne vyšpecifikovaným segmentom verejného života potrebujeme aj v prípade kultúry mať v rukách argumenty, ktoré aj ekonómovi ukážu, že investícia do kultúrnych hodnôt či umenia má zmysel.

ČO PONÚKAME PRE SLOVENSKO?

V krajine, kde ešte stále nefungujú často ani základné služby štátu pre občanov, je samozrejme náročné presadzovať zvyšovanie prostriedkov do oblasti kultúry. V strane SPOLU – občianska demokracia sme ale presvedčení, že naše pamiatky, hmotné i nehmotné kultúrne dedičstvo, živá kultúra, umenie, nie sú len bezodnou dierou štátneho rozpočtu. Správne investované prostriedky do kultúry môžu priniesť impulz celej spoločnosti a vrátiť sa môžu mnohonásobne. Naším plánom je nielen o týchto prínosoch rozprávať, ale ich aj pomenovať a kvantifikovať. Priniesť postupne so zapojením všetkých prepojených subjektov na stôl relevantné argumenty a aj čísla o hodnote slovenskej kultúry.

Práve kvantifikovanie zdrojov a hodnoty v kultúre sú základným predpokladom pre nastavenie systematického financovania rezortu, ktorý už nemôže ďalej fungovať len podľa politickej odvahy toho ktorého ministra.

Rezort kultúry potrebuje pre zodpovedný prístup k uchovávaniu nášho kultúrneho dedičstva a zároveň pre rozvoj našej spoločnosti ako celku, jasne určené podmienky ročných príjmov zo štátneho rozpočtu a pravidelné navyšovanie zdrojov. A to aj z dôvodu, aby kvalifikovaní odborníci a nadaní ľudia mali okrem ich nadšenia aj finančnú motiváciu pracovať v kultúrnej oblasti doma a neodchádzali za hranice.

Ruka v ruke s určením prínosu kultúrnej oblasti pre Slovensko ide bez pochyb aj jasné pomenovanie jej silných a slabých stránok. Nastal čas zamyslieť sa nad nastavením a fungovaním niektorých inštitúcií, ktoré už v súčasných podmienkach nemajú prínos pre rozvoj spoločnosti. Musíme zabudnúť na nostalgiu a pozeráť sa dopredu a klásť si oprávnené otázky, prečo v 21. storočí ešte stále máme v modernej krajine inštitúcie len preto, aby formálne vykazovali činnosť, pričom dnes už nie sú pre spoločnosť pridanou hodnotou.

1. FINANCOVANIE KULTÚRY

1.1. Nastavenie mechanizmu postupného pravidelného zvyšovania rozpočtu rezortu kultúry a určenie cieľov, pre priblíženie sa úrovni kultúrne vyspelých európskych štátov

Naším cieľom je zmeniť postoj ku kultúre od základov jej vnímania z pohľadu prípravy štátneho rozpočtu. Nie je riešením, aby ministri kultúry museli „orodovať“ o príspevky. Takým je presné stanovenie ekonomických cieľov v oblasti kultúry a zedefinovanie záväzku pravidelného zvyšovania príspevku zo štátneho rozpočtu a garancie jeho plnenia. Cieľom je, aby sa na rezort kultúry už nehľadelo len ako na akýsi okraj záujmu štátneho rozpočtu, ale ako na platného člena a súčasť politiky vlády.

Pomer finančných prostriedkov smerujúcich do kultúry, z pohľadu porovnania k HDP, je vo svetle výdavkov na kultúru vo vyspelých európskych krajinách takmer tragikomický. Tragikomédiou by ale dnes boli aj sľuby rýchleho približovania sa štandardom najvyspelejších krajín. Oblasť kultúry nemá v súčasnosti dostatočné finančné zdroje čo i len pre základné plnenie svojich funkcií. Toto vnímame ako fakt. Zároveň si uvedomujeme, že ak majú do oblasti kultúry smerovať aj ďalšie výrazne navýšené rozvojové prostriedky, musí to ísť ruka v ruke s jasným zedefinovaním si očakávaní spoločnosti od umenia a kultúry.

1.2. Vytvorenie priaznivejších legislatívnych podmienok na väčšie zaangažovanie súkromného sektora v podpore kultúry. Novelizácia daňových zákonov a vytvorenie priestoru na rozsiahlejšie sponzorstvo v oblasti kultúry (napríklad zákon o sponzorstve)

Zatraktívniť finančnú podporu či už pre kultúrne podujatia, kultúrne inštitúcie, športové podujatia a ďalšie kultúrne aktivity pre podnikateľov a zlepšiť podmienky sponzorstva. V spolupráci s rezortom školstva a oblasťou športu, rovnako oblasť kultúry potrebuje motivovať súkromný sektor k podpore svojich aktivít a projektov. Dosiaľ je to však viac o prekážkach, než o hľadaní vzájomne atraktívnej a obohacujúcej cesty na spoluprácu. Ľudia, ktorí organizujú kultúrne podujatia rôznych druhov často narážajú práve na problém financovania, pretože malým podnikateľom nestačí len umiestnenie ich mena alebo loga na transparente akcie – sponzorstvo je pre nich nevýhodný, zákony sú obchádzané.

Máme konkrétne návrhy, ktoré zlepšia podmienky financovania neziskových organizácií, občianskych združení, nadácií a neinvestičných fondov angažujúcich sa v oblasti kultúry.

Doterajšia prax ukázala, že poskytovanie sponzorského príspevku je pre poskytovateľa nevýhodné a rovnako tak aj pre prijímateľa. Navrhujeme oslobodenie prijímateľa sponzorského príspevku od dane z príjmov a zároveň možnosť pre sponzora uviesť sponzorský príspevok ako daňovo uznateľný výdavok pre účely výpočtu dane z príjmov. Keďže má ísť o efektívny nástroj podpory komunitného a kultúrneho života na Slovensku, zároveň musí takýto návrh myslieť aj na zamedzenie konfliktu záujmov, aby sa predchádzalo podozrivým plneniam na základe zmluvy o sponzorstve. Zároveň by mohol jeden sponzor poskytnúť jednému konkrétnemu sponzorovanému príspevok len jedenkrát v kalendárnom roku a to do sumy maximálne 15-tisíc eur. Súčasnou povinnosťou zverejňovania všetkých takýchto zmlúv sa môže efektívne zamedziť zneužívaniu tohto nástroja.

1.3. Efektívne čerpanie európskych fondov v oblasti kultúry

Tento problém nezasahuje len odvetvie kultúry, ale aj ostatné odvetvia pre ktoré sú európske fondy určené. Je to spôsobené najmä vysokou mierou byrokratického zaťaženia, ale aj nedostatočnou informovanosťou verejnosti. Je len na škodu, ak nevyužívame prostriedky, ktoré sú nám ponúkané, a ktoré by mohli prospieť rozvoju kultúry v Slovenskej republike. V rezorte kultúry v súčasnosti pozorne sledujeme vývoj pri výzvach súvisiacich s podporou kreatívneho priemyslu, ktoré značne zaostávajú. V prípade možnosti pokračovať v týchto či ďalších projektoch bude nutné zo strany rezortu vytvorenie projektových tímov, ktoré priamo pomôžu v koordinácii aktivít, napríklad samosprávam, aby bola príprava, žiadanie a následne i čerpanie prostriedkov bezproblémové. Naším cieľom je zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých žiadateľov a zamedziť tomu, aby boli zvýhodňované skupiny tzv. našich ľudí.

1.4. V súvislosti s pravidelným zvyšovaním rozpočtu rezortu kultúry zavedenie pravidelnej podpory zvyšovania miezd zamestnancov v štátnych kultúrnych inštitúciách

Množstvo dôležitých profesií, ktoré sú dôležité pre spoločnosť, aj keď si to možno samotná spoločnosť nie vždy uvedomuje, je v Slovenskej republike nedostatočne platovo ohodnotených. Príkladov nájdeme v štátnej a verejnej správe celý rad. Keďže sú pracovníci kultúrnych inštitúcií často na okraji záujmu a ich mzdy často až dehonestujú ich odbornú prácu, je veľmi ťažké motivovať ľudí k poskytovaniu kvalitných služieb a k

iniciatíve rozvíjať inštitúcie či realizovať projekty. Takmer nemožnou úlohou sa v posledných rokoch stáva motivovanie mladých ľudí k nástupu na pracovné pozície v múzeách, galériách, knižniciach a to napriek tomu, že kvalifikovaných vzdelaných absolventov v daných odboroch je dostatok. Prácu však radšej hľadajú inde, napriek narastajúcemu dopytu po pracovníkoch.

Zároveň musí byť cieľom aj skvalitnenie ďalšieho vzdelávania a osobného rastu zamestnancov v oblasti kultúry, a to formou možnosti účasti na systematických školeniach či seminároch, ktoré by ich motivovali nasledovať moderné súčasné prístupy v kultúre a umení a pretavovať ich do praxe. Aj v tejto sfére musí pretrvávajúť snaha o zvýšenie životného minima zamestnancov, a pri ich platovom ohodnotení zohľadňovať aj ich dosiahnuté vzdelanie v odbore, ako aj dĺžku praxe v odbore. Pre uvedenie príkladu – pracovník múzea, ktorý je absolventom študijného odboru muzeológia na Filozofickej fakulte UKF v Nitre, ktorý pracuje v odbore 5 rokov, by mal mať nárok na vyšší plat ako novoprijatý zamestnanec bez potrebnej kvalifikácie.

1.5. Zlepšenie stability financovania verejných vysokých umeleckých škôl a katedier žurnalistiky

Našou snahou je zabrániť tomu, aby mladí a nadaní ľudia odchádzali za štúdiom do zahraničia. Chceme dosiahnuť stav, aby mali dostatočne vhodné podmienky na rozvoj svojej kreativity aj na Slovensku. Presadzovanie podpory vysokých škôl, na ktorých sa formujú ďalšie generácie nielen umelcov, ale aj kreatívcov a novinárov, ktorí sú dôležitou súčasťou každej modernej a rozvinutej spoločnosti, považujeme za neopomenuteľnú súčasť našej politiky.

Zvýšením finančných dotácií v tejto sfére v kooperácii s rezortom školstva, je našim cieľom, ktorý umožní zlepšiť podmienky tvorby a osobného rozvoja tak študentov, ako aj pedagógov. Chceme zabezpečiť kvalitné a moderné technologické zázemie na ich tvorbu, ale podporiť tiež rozvoj existujúcich či vytvorenie nových dlhodobých a systematických spoluprác týchto škôl so subjektmi v praxi.

2. INŠTITUCIONÁLNA ORGANIZÁCIA KULTÚRY

2.1. Vykonanie komplexného auditu kultúrnych inštitúcií a zedefinovanie ich opodstatnenia v kontexte smerovania spoločnosti a nášho miesta v Európe

V súvislosti s požiadavkou a návrhom na systematické nastavenie financovania rezortu kultúry ide ruka v ruke legitímna potreba jasného určenia úloh a potrieb spoločnosti voči rezortu kultúry, jeho inštitúciám a kompetenciám.

Je prirodzenou vlastnosťou verejnej správy, že sa rokmi rozrastá niekedy až do obľudných rozmerov a výnimkou nie je ani úsek kultúry. Občas je teda nevyhnutná racionalizácia inštitúcií a zoštíhlenie systému správy kultúry. Manažment je správny vtedy, keď je aj efektívny.

2.2. Zedefinovanie vplyvu kultúry a umenia na ekonomiku Slovenska. Vyčíslenie hodnoty kultúrneho vlastníctva Slovenska a prínosu živej kultúry.

Dnes žijeme v dobe materializmu, kedy sa zisk a peniaze považujú za kritérium významu a užitočnosti toho či onoho. Kultúra je z tohto pohľadu často podceňovaná, čo je nesprávne vzhľadom na jej ekonomický potenciál v kreatívnom priemysle, v cestovnom ruchu alebo v tvorbe našich domácich umelcov. Je nevyhnutné vyhodnotiť jej ekonomický potenciál exaktne a ďalej ho rozvíjať.

Minimálne pre uvedomenie si jej pravej hodnoty, preto je vhodné na Ministerstve kultúry SR posilniť Inštitút kultúrnej politiky alebo vytvoriť samostatný útvar, ktorý bude hodnotiť aktivitu jednotlivých subjektov z odvetvia (obdoba Útvaru hodnota za peniaze). Hodnotenia by mali prispieť predovšetkým k porovnateľnosti podobných subjektov v rezorte, aby mohlo následne ministerstvo korigovať ich finančnú podporu podľa vynaložených aktivít.

2.3. Zedefinovanie tradičnej slovenskej kultúry, jej postavenia v spoločnosti, významu a priorit jej rozvoja

Čo je tradičné, to je dobré. Naozaj? Čo je vlastne tradičné? Čo sú skutočné slovenské tradície? Kultúra je pečaťou identity národa, vychádza z jeho bytia a reprezentuje národ navonok, ako aj dovnútra. Preto je nevyhnutné uchopiť špecifiká našej domácej kultúry,

aby sme ju dokázali vyzdvihnúť ako jedinečný prvok typický len pre našu spoločnosť. Kultúra je dynamická nie statická, preto k nej nemožno pristupovať len reštriktívne, ako k dedičstvu po minulých generáciách, ale aj extenzívne, ako k otvorenému súboru hodnôt, ktoré dotvárajú aj súčasné generácie.

2.4. Stieranie hranice „štátnej“ a „neštátnej“ kultúry

Aj tridsať rokov po nežnej revolúcii ešte stále počúvame o tom, čo je v kultúre štátne a čo neštátne. Napriek faktu, že vznikli nezávislé umelecké fondy, ešte stále organizácie, združenia či konkrétni umeleckí pracovníci pociťujú obmedzenia vyplývajúce z ich zriaďovateľskej záštity. Naším cieľom je stierať túto hranicu a podporovať slobodný priestor pre prácu a tvorbu v kultúre a umení všeobecne.

3. REGIÓNY A KULTÚRA

Štát sa už pred rokmi zbavil zodpovednosti za množstvo kultúrnych inštitúcií, ktorých zriaďovateľskú pôsobnosť presunul na obce či samosprávne kraje. Bol by to správny prístup, keby sa nezabudlo na podporu základných životných funkcií takýchto organizácií, ktoré nepotrebujú len svietiť a kúriť.

Kultúrne vedomie národa sa nezačína len pohľadom na Slovenské národné divadlo. Je to aj divadelné predstavenie, ktoré si pripraví deti na prvom stupni základnej školy, stredoškolský časopis alebo trávenie voľného času detí. V mnohých obciach je pritom často práve škola už storočia základným prvkom kultúry v regióne.

Sú to centrá voľného času, sú to miestne knižnice či malé galérie, ktoré sa snažia pripravovať aktivity pre širokú verejnosť. V mnohých prípadoch je to cirkev, ktorá pôsobí osvetovo aj v oblasti kultúry a neraz má nenahraditeľné miesto nielen v duchovnom, ale aj kultúrnom živote obyvateľov. Aj keď rezort kultúry na väčšinu týchto organizácií a inštitúcií nemá priamy zriaďovateľský dosah, má byť práve jeho prácou podporovať takéto aktivity naprieč regiónmi Slovenska.

3.1. Strategický plán rozvoja kultúry a umenia v regiónoch Slovenska s prepojením na možnosti vzdelávania mladých ľudí, ale zároveň aj možnosti rozvoja cestovného ruchu

Každý región má svoje špecifiká, kultúru a tradície, ktorými je výnimočný a preto by sa malo k ich financovaniu pristupovať osobitne, aby sa v nich mohol čím ďalej, tým viac rozvíjať cestovný ruch. Tento cieľ je nespĺniteľný bez dôsledne vypracovaného strategického plánu, na ktorom by spolupracovali aj osoby z jednotlivých regiónov, ktoré dobre poznajú pomery v nich a majú nápady, čo a ako by sa v nich mohlo zmeniť.

3.2. Dosiahnutie väčšej kooperácie medzi štátom, VÚC, mestami a obcami v oblasti podpory miestnych kultúrnych aktivít

V súčasnosti môžeme sledovať niektoré snahy lokálnych iniciatív o skvalitňovanie kultúry v rámci obcí a regiónu. Z nich viaceré v priebehu niekoľkých rokov prerástli z lokálnej až na regionálnu, celoslovenskú či dokonca medzinárodnú úroveň. Mali by sme preto cielene vytvoriť vhodnejšie podmienky aj na rozvoj podobných aktivít v každom z prirodzených regiónov.

Aktivity organizátorov kultúrneho diania na Slovensku je vhodné vzájomne koordinovať a prepájať ich organizátorov na rôznych úrovniach. V tejto súvislosti je nutné prepojiť existujúce oddelenia kultúry v mestách, samosprávnych krajoch, ale aj s tretím sektorom a ministerstvom tak, aby boli cielene zmapované kultúrne iniciatívy a formálne i neformálne združenia a spolky pôsobiace v tejto oblasti. Výsledkom bude živý zoznam podujatí, umelcov a zoskupení, ktorý bude na zároveň obsahovať aj relevantné informácie k obsahu ich práce a činnosti.

Na základe takéhoto prehľadu budeme následne iniciovať vznik podporného tímu na úrovni ministerstva s prepojením na regionálnych koordinátorov pre oblasť kultúry na krajoch a obciach. Okrem pomoci organizátorom kultúrneho života na rozličných úrovniach sa zároveň vytvorí relevantná platforma, napríklad pre riaditeľov škôl, ktorí budú vedieť na koho sa obrátiť v prípade, ak si nebudú istí či kapela ponúkajúca škole výchovný koncert má už s takouto prácou skúsenosti.

3.3. Podpora rozvoja centier voľného času či komunitných centier v rámci umeleckých aktivít v obciach a mestách v spolupráci s rezortom školstva a samosprávami

Nemožno zabúdať ani na podporu „sídliškovej kultúry“ a prácu s mládežou. Centrá voľného času, kultúrne domy či knižnice majú za úlohu pôsobiť aj ako osvetové centrá, ako je tomu napríklad v USA, kde podobne pôsobia tzv. múzeá susedstva. Cieľom je rovnako prezentovanie súčasnej kultúry a umenia aj v odľahlejších regiónoch Slovenska tak, aby mladí ľudia z týchto oblastí mali rovnakú šancu kultúrne sa rozvíjať tak, ako ich rovesníci z veľkých centier.

3.4. Podpora domácej literárnej tvorby a súčasne podpora obnovy knižničných fondov

Napriek nástupu moderných technológií a mnohým predpokladom, knihy sa z našej spoločnosti nevytrátili, naopak. Predajnosť kníh podľa Správ o knižnom trhu, ktoré vydáva Združenie vydavateľov a kníhkupcov Slovenskej republiky, rastie. Ku klasickým knihám si nachádzajú cestu všetky generácie. Nevytráca sa ani význam knižníc, ktoré však za ostatné desiatky rokov mnohokrát chradnú a ich knižničné fondy sú, napriek knižničnému zákonu, obnovované a dopĺňané len v malej miere. Na Slovensku ich celkom pôsobí okolo dvetisíc, ak pripočítame aj neprofesionálne obecné knižnice až takmer štyritisíc. Podobne ako pri iných kultúrnych inštitúciách, aj v tomto prípade ich zriaďovatelia dokážu často vyčleniť len prostriedky na základnú prevádzku, nie však už investície. Na obnovu knižničného fondu v knižniciach tak slúžia najmä mimorozpočtové zdroje. Aj keď za týmto účelom bolo podporených v uplynulých rokoch množstvo projektov aj z verejných zdrojov (napríklad z Fondu na podporu umenia), v zmysle nami navrhovaných opatrení je aj v tomto smere potrebné určiť si reálne požiadavky a potreby a postupne naplniť aj tieto rozpočtové požiadavky verejných knižníc na Slovensku, naprieč zriaďovateľskou pôsobnosťou.

Ako sekundárnu formu podpory obnovy knižničných fondov slovenských verejných knižníc a zároveň rozvoja domácej literárnej tvorby však vidíme aj ďalší nástroj. Tým je vytvorenie systematického programu nákupu kníh slovenských autorov z domácich vydavateľstiev vybraných na to zriadenou komisiou, zloženou napríklad zo zástupcov slovenských knižníc.

Cieľom programu bude, aby sa postupne každá nová publikácia slovenského autora, ktorá naplní rámec celospoločenského alebo umeleckého prínosu, podporila nákupom

napríklad v počte 1-tisíc kusov a tieto boli následne podľa nastaveného kľúča rozdistribuované do zapojených aktívnych verejných knižníc na Slovensku. Ide o nástroj, ktorým je možné podporiť rozvoj domácej literárnej tvorby a jej autorov, podporiť obnovu knižničných fondov slovenských knižníc, ekonomicky podporiť segment vydavateľstiev, nakladateľstiev či polygrafický priemysel, pričom nemalá časť takto investovaných prostriedkov sa vo forme zvýšených daňových príjmov vráti do štátneho rozpočtu.

3.5. Otvorenie diskusie o čo najširšom sprístupnení sakrálnych priestorov, kostolov a ďalších cirkevných pamiatok širokej verejnosti

Sakrálne priestory (kostoly, katedrály) patria v mnohých mestách a obciach k najvhodnejším (po akustickej a estetickej stránke) priestorom na koncertné účely. V mnohých prípadoch ide aj o národné kultúrne pamiatky alebo pamätihodnosti. Tieto objekty, ako aj umenie, ktoré v nich vznikalo, sú kultúrnym prejavom našej západnej kresťanskej civilizácie, ktorej sme súčasťou.

Kostoly sú, samozrejme, v prvom rade liturgickými objektami a slúžia na bohoslužby. Strana spolu bude presadzovať spoluprácu s vlastníkmi (cirkvami) týchto objektov. Malo by byť samozrejmosťou, že kostol v meste alebo obci slúži na kultúrne účely a je otvorený aj mimo bohoslužieb pre návštevníkov a turistov, samozrejme, pri rešpektovaní bohoslužobného poriadku, sakrálneho charakteru, ako aj príslušných cirkevných dokumentov týkajúcich sa týchto aktivít.

Naším cieľom je, aby vzácne sakrálne objekty slúžili všetkým občanom bez rozdielu vyznania, čo je nakoniec obsiahnuté aj v bohoslužobnej kongregácii katolíckej cirkvi z roku 1987, kde sa píše, že cirkev chce svoje kultúrne poklady sprístupniť všetkým ľuďom a vytvoriť pre nich atmosféru krásy.

Naším cieľom je otvoriť konštruktívnu diskusiu, ktorá bude mať za cieľ nájsť aj riešenia pre podporu pravidelného a jasne zadefinovaného sprístupnenia cirkevných pamiatok pre potreby rozvoja turistického ruchu alebo napríklad hudobného či výtvarného umenia.

Strana spolu bude vo svojom programe presadzovať podporu na obnovu a údržbu sakrálnych objektov, predovšetkým, ak sú zapísané v zozname národných kultúrnych pamiatok alebo v UNESCO.

4. OCHRANA PAMIATOK A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Je len málo vecí, na ktorých hneď na prvý pohľad a hmatateľne pocítite, že štát zlyháva. Starostlivosť o naše kultúrne dedičstvo je žiaľ jednou z týchto oblastí. Nehovoríme ale len o chátrajúcich budovách, rozpadajúcich sa hradoch, zastavaných historických jadrách miest či rozpredaných sochách a iných pokladoch, ktoré patrili a doteraz mali patriť štátu. Dnes už hovoríme o nenávratných škodách, ktoré nastavujú zrkadlo celej našej spoločnosti.

Bez ružových okuliarov a pragmaticky sa musíme pozrieť do zrkadla a priznať si, že sme zlyhali. Nedokázali sme ochrániť dedičstvo našich predkov a nebyť odvahy a odhodlania niektorých jednotlivcov - aktivistov a dobrých ľudí naprieč Slovenskom, veľa by nám toho do dnešných dní nezostalo. Dobrí ľudia sa ale našli. Kde tu aj medzi úradníkmi, kde tu medzi verejnosťou, ktorej nie je ľahostajná naša minulosť, prítomnosť a ani budúcnosť. Aj vďaka tomu je na čom stavať. A nastal čas, aby štát koncepčne prebral svoju zodpovednosť. Občasná podpora či výškou rozpočtov kolísajúce projektové výzvy nestačia. Spolu s jasným nastavením parametrov financovania celého rezortu je na mieste definitívne a jasné zadefinovanie toho, čo a v akej miere musíme ochraňovať, čo a v akej miere musíme zachrániť a najmä, ako rýchlo.

4.1. Určenie stupňa nevyhnutnosti obnovy kultúrnych pamiatok podľa ich stavu a následné nastavenie financovania ich rekonštrukcií

V Slovenskej republike je veľké množstvo historických predmetov kultúrnej hodnoty, ktoré sú v zlom stave a je nutná ich rekonštrukcia alebo reštaurácia. Nie je však možné ich opraviť všetky naraz, preto je potrebné vytvoriť mierku určenia stupňa nevyhnutnosti ich obnovy. Aby objekty, ktoré sú už v extrémne zlom stave, alebo predmety vysokej kultúrnej a spoločenskej hodnoty boli pri financovaní opráv prioritizované.

Súvisieť s tým nevyhnutne musí aj nepopulárne, ale zároveň potrebné nastavenie zrkadla v súvislosti so zanedbaním starostlivosti, údržby a obnovy v posledných desaťročiach. Zdroje sú obmedzené a pri pamiatkach, ktorých obnova a zachovanie je už nemožné a neprihlásia sa k nim ani obce či súkromný sektor, bude v záujme zachovania pamiatok, pri ktorých to ešte možné je, potrebné otvorene povedať, kde štát zlyhal a kde už nepomôže.

4.2. Umožnenie odpredaja chátrajúcich kultúrnych pamiatok do súkromných rúk, so záväzkom ich obnovy a sprístupnenia verejnosti, znovu i za symbolické sumy.

S týmto bodom súvisí zvýšená pozornosť najmä na záväzok ochrany a obnovy danej pamiatky. V nedávnej minulosti sme mohli byť svedkami viacerých „developerských ťahov“, keď boli pamiatky cielene ponechané v havarijnom stave alebo priamo zničené len kvôli uvoľneniu pozemku. Logickým riešením je zásah štátu, ktorý je upravený v § 43a zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, kde sa pripúšťa možnosť vyvlastnenia pamiatky, ak majiteľ dlhodobo zanedbáva starostlivosť o ňu. Nie sú však žiadne zmienky o tom, že by sa tento paragraf niekedy uplatnil v praxi, keďže to je v súčasnosti nevýhodné pre štátny rozpočet. Nie je to však problém len Slovenskej republiky, podobne ani v susedných krajinách sa vyvlastňovanie kultúrnych pamiatok neuplatňuje v praxi.

Preto si myslíme, že výhodný by bol opačný prístup, a to uľahčenie odpredaja kultúrnych pamiatok súkromným osobám, ktoré sa zaviazajú na ich obnovu. Následne bude nevyhnutná dôsledná kontrola plnenia záväzku obnovy a zachovania pamiatky a prísnejšie nastavenie sankčného mechanizmu v prípade neplnenia. Budeme tiež hľadať možnosti pre väčšiu motiváciu súkromných osôb investovať do obnovy pamiatok, a to formou úľav na daniach či možnosťami štátnych dotácií. Ďalším krokom musí byť aj sprísnenie sankcií pre už existujúcich súkromných vlastníkov pamiatok, aby sa im oplátilo financovať obnovu pamiatky viac, ako platiť sankcie za ich nevyhovujúci stav.

4.3. Venovať väčšiu pozornosť aj ochrane hnutelných pamiatok

Pomery v našej krajine sú bohužiaľ také, že väčšina zbierok múzeí a galérií je v nevyhovujúcich priestoroch, chýbajú im vhodné depozitáre s vhodnými klimatickými podmienkami a prostriedkami na ich ošetrovanie. Návštevníci múzeí vidia len predmety vystavené v expozíciách, väčšina predmetov je však uložená práve v depozitároch a verejnosť tak ani netuší, v akých podmienkach sa nachádzajú. Veľakrát sa potom investujú niekoľkonásobne vyššie finančné prostriedky na ich reštaurovanie ako na priebežnú, finančne menej náročnú údržbu.

4.4. Podpora neziskových organizácií a občianskych združení, ktorých zámerom je reštaurovanie alebo udržiavanie kultúrnych pamiatok.

Vo všeobecnosti je v našej krajine nie veľmi dobre riešená otázka dotovania neziskových organizácií. Avšak práve tie sú niekedy tou poslednou možnosťou pri záchrane chátrajúcich pamiatkach a je nesprávne, aby mali nedostatočné prostriedky na túto svoju záslužnú činnosť.

4.5. Ochrana regionálnych kultúrnych hodnôt

Väčšia pozornosť by mala byť venovaná (najmä zo strany Ministerstva kultúry Slovenskej republiky) aj zakladaniu a činnosti pamätných domov a múzeí. Štátne inštitúcie na úseku kultúry by im mali poskytovať metodickú starostlivosť pri zbieraní a prezentovaní lokálnych pamiatok, na druhej strane ich dokumentovať a ochraňovať (tzv. múzejné zariadenia).

4.6. Otvorenie diskusie o fungovaní Komory reštaurátorov Slovenska, ktorej členovia majú výlučné právo na reštaurovanie národných kultúrnych pamiatok.

Spôsob, akým táto inštitúcia funguje, spôsobuje vlastníkom kultúrnych pamiatok pri snahe udržiavať a obnovovať pamiatky problémy a výrazne znižuje výber reštaurátorských služieb na slovenskom trhu. Mladí reštaurátori sú demotivovaní, pretože do komory nie je ľahké sa dostať a mnohokrát nerozhoduje odbornosť, ani prax, ale snaha pár ľudí udržať si monopol. Slovenské zákony navyše kladú neprimerané prekážky pre reštaurátorov z iných európskych krajín získať povolenie pracovať na Slovensku, čo sa javí byť v rozpore s jednou zo základných slobôd EÚ – sloboda pohybu. Jedinou možnosťou pre nich je prihlásiť sa na prijímaciu skúšku a stať sa tak členmi Komory reštaurátorov Slovenska, čo je, aj vďaka jazykovej bariére, takmer nemožné (napr. v Českej republike stačí ohláska na Ministerstve kultúry ČR s preukázaním odbornej spôsobilosti v danom odbore v krajine EÚ).

Chceme vyvolať diskusiu, ktorá by viedla k zlepšeniu situácie v oblasti reštaurovania na Slovensku.

5. MÉDIÁ VEREJNEJ SLUŽBY A POSTAVENIE MÉDIÍ V SPOLOČNOSTI

Médiá formujú verejnú mienku a od nepamäti boli prostriedkom na presadzovanie rozličných záujmov. Nie je tomu tak dávno, kedy sme už boli presvedčení, že trhová ekonomika a šírka spektra médií rôzneho druhu je v otvorenej spoločnosti najlepším nástrojom na skvalitňovanie mediálneho prostredia. Udalosti posledných rokov nás však presvedčili, že médiá potrebujú pôsobiť v právne istom prostredí, že je potrebné podporovať prácu seriózných novinárov a obhajovať ich postavenie v spoločnosti. Len tak môžeme zaistiť slobodu vyjadrovania, ktorá je nezávislá od politických či oligarchických vplyvov.

Parlament a rezort kultúry majú zároveň priamu zodpovednosť za spravovanie a podporu verejnoprávnych médií. Je v tomto smere nevyhnutné, aby politici chápali, že médiá verejnej služby nie sú ich nástrojom moci, ale prostriedkom, ktorý má v prvom rade skvalitňovať a budovať celé mediálne prostredie v krajine. Je nevyhnutné striktné zamedziť možnému vplyvu politikov na túto časť médií, ktoré musia byť nezávislé a nestranné tak, aby poskytovali záruky objektívneho informovania o zásadných udalostiach v spoločnosti.

5.1. Rešpektovanie a obhajoba nezávislosti verejnoprávnych médií

Pokladáme za veľmi dôležité podporovať, rešpektovať a obhajovať nezávislosť verejnoprávnych médií, ktorá by mala byť verejnoprávnym médiám v demokratickej spoločnosti zaručená.

5.2. Odpolitizovanie voľby riaditeľa RTVS

Posledná voľba riaditeľa RTVS ukázala, že verejnoprávne médium sa môže stať cieľom záujmu politickej moci a objavujú sa tendencie na premenu verejnoprávnej inštitúcie na štátnu, čo by mohlo zjavne ovplyvniť obsah vysielania. Odpolitizovanie voľby riaditeľa RTVS považujeme za nevyhnutný krok k nezávislosti RTVS. Aj nepolitická voľba riaditeľa verejnoprávneho média je mimoriadne citlivou témou a návrhy, ktoré už minulosti prichádzali, neodzrkadľovali názory kultúrnej obce či odbornej verejnosti. Prvým krokom

ku hľadaniu správneho riešenia je preto široká a otvorená diskusia o tom kto a za akých podmienok sa má podieľať na výbere riaditeľa RTVS.

5.3. Uplatňovanie pravidla minimalizovania prostriedkov na „správu“ zdrojov vo verejnoprávnych médiách a smerovanie prostriedkov verejných prostriedkov do tvorby samotného obsahu

Je potrebné koncentrovať financovanie do obsahu, ktorý je vysielaný v RTVS, aj za účelom väčšej atraktivity vysielaných relácií, seriálov, dokumentov a pod.

5.4. Podpora domácej audiovizuálnej tvorby a rozvoj umeleckých fondov

Slovensko má veľmi veľa šikovných a talentovaných ľudí, v ktorých sa skrýva potenciál, ktorý je však často zatratený, kvôli nedostatku financií na realizovanie vízií týchto ľudí. Efektivita prerozdelenia verejných zdrojov v oblasti kultúry sa zvyšuje hlavne vtedy, ak sa čo najviac prostriedkov odovzdá kreatívnej komunite v krajine, a to ideálne pri súbežnom vytváraní podmienok pre jej rast a lepšie materiálne zabezpečenie.

5.5. Podpora projektov nezávislých kreatívnych subjektov z prostriedkov pre médiá verejnej služby

Navrhujeme nastavenie mechanizmu každoročného podielu z rozpočtu dnes určeného len pre RTVS, ktorý by slúžil na podporu tvorby verejnoprávneho obsahu pre kreatívne subjekty nezávislé od RTVS. Tvorivé komunity napríklad aj v chudobnejších častiach Slovenska, by tak mohli dostať šancu zrealizovať svoje nápady (napr. natočiť seriál o slovenských krojoch, alebo hudobný cyklus o živote a diele Eugena Suchoňa). Následne by takéto projekty prezentovať aj na televíznej obrazovke.

5.6. Podpora investigatívnej tvorby vo verejnoprávnych a súkromných médiách

Verejná kontrola výkonu verejnej moci, analytická, expertná a edičná činnosť v oblasti prevencie protispoločenskej činnosti či zvyšovanie informovanosti verejnosti v oblasti hospodárenia s verejnými prostriedkami, nakladania s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku, majetkom obce alebo majetkom ďalších subjektov, ktoré

podliehajú zákonu o slobodnom prístupe k informáciám (napr. štátne obchodné spoločnosti), si zaslúžia podporu.

Navrhujeme ustanovenie povinnosti verejnoprávnych médií zabezpečiť tvorbu investigatívnej žurnalistiky. K tejto povinnosti navrhujeme aj adekvátne finančné krytie, a to najmenej 1 % z rozpočtovaných výdavkov Rozhlasu a televízie Slovenska a 2 % z rozpočtovaných výdavkov Tlačovej agentúry Slovenskej republiky. Je vo verejnom záujme, aby sa verejnoprávne médiá venovali investigatívnej žurnalistike čo možno najpodrobnejšie.

Zároveň navrhujeme zavedenie systematického grantového systému podporeného sumou minimálne jeden milión eur ročne, na vytvorenie podmienok a podporu projektov investigatívnej žurnalistiky, v ktorých by sa o podporu mohli uchádzať nadácie alebo neziskové organizácie, ktoré budú založené samotnými médiami.

5.7. Podpora postavenia novinárov

Novinári sa v modernej slovenskej spoločnosti ukázali ako strážcovia demokracie, pričom postavenie ich samotných je často dehonestované. Nie každý kto o sebe povie, že je novinár, no každý seriózny novinár si zaslúži adekvátne postavenie a ochranu. V tejto súvislosti navrhujeme hneď niekoľko opatrení. Prvým, týkajúcim sa práce novinárov, je posilnenie povinnosti orgánov verejnej moci a verejných funkcionárov odpovedať na otázky novinárov. Ďalšími prvkami posilňujúcimi ich postavenie je znemožnenie neodôvodnenej žaloby na novinárov ich zamestnávateľov a investigatívne mimovládne organizácie cez tzv. osobitnú podmienku konania, kde súd najprv preskúma spôsobenie ujmy a iba v prípade zistenia závažnej ujmy ďalej koná (podľa britského vzoru). Občianskoprávne konanie by po prijatí predloženého návrhu už nemohlo byť voči týmto subjektom zneužitú. Posledným je návrh na zaradenie novinárov do kategórie chránených osôb v Trestnom zákone, aby boli útoky na nich posudzované prísnejšie.

6. KULTÚRNE POVEDOMIE A BUDÚCNOSŤ

Umenie a kultúra majú rozvíjať jednotlivca v jeho silných stránkach a majú ho vzdelávať. Spolu s jednotlivcom tak nemalou mierou prispievajú k formovaniu spoločnosti ako celku. Nie je to však možné len skrz pohľad kultúry samotnej. Nestačí jedna návšteva múzea, divadla či galérie. Je potrebné, aby mladí ľudia dostávali kvalitné vzdelanie o našej histórii, aby pedagógovia motivovali svojich študentov k poznaniu.

Oblasť kultúry prináša zároveň množstvo aktuálnych tém a problémov, v ktorých musí byť ministerstvo proaktívne a vytvárať podmienky pre ďalší rozvoj kultúrneho povedomia.

6.1. Podpora zavedenia dobrovoľného vstupného vo verejných múzeách a galériách pre študentov a dôchodcov.

Galérie a múzeá sú jedny z hlavných sprostredkovateľov umenia a kultúry. Množstvo škôl využíva galérie a múzeá na vzdelávanie svojich žiakov, ich rodičia zas na týchto miestach nachádzajú inšpiráciu a starí rodičia oddych. Aj keď vstupné v kultúrnych inštitúciách často býva nízke, myslíme si, že zavedenie dobrovoľného vstupného, minimálne pre stále expozície, by ešte viac zatriktívnilo galérie a múzeá pre študentov a dôchodcov. Dobrovoľné vstupné je v zahraničí bežné a výsledný príjem nemusí byť vôbec nižší než súčasné nízke ceny vstupného.

Táto možnosť však musí prísť spolu s masívnou komunikačnou kampaňou zacielenou na dotknuté skupiny obyvateľov, napríklad skupiny aktívnych seniorov či študentov stredných a vysokých škôl. Cieľom takejto dlhodobej komunikačnej kampane bude priviesť do jednotlivých destinácií cestovného ruchu viac návštevníkov, ktorí nebudú váhať s návštevou hneď viacerých pamiatok.

6.2. Podpora výučby regionálnej náuky na školách I. a II. stupňa a podpora výučby umeleckých remesiel.

Regionálnu kultúru máme, len nie všetci o nej vieme. Je nevyhnutné, aby kultúrne inštitúcie v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu, základnými a strednými školami vytvárali priestor pre deti a mladých ľudí na oboznámenie sa nielen s ich národnou, ale aj regionálnou kultúrou. Myslíme si, že kultúra a kreativita musia kráčať

ruka v ruke, a preto podporujeme výučbu umeleckých remesiel ako inšpiratívneho základu pre neskorší kreatívny priemysel.

6.3. Podpora väčšej digitalizácie literárnych diel

Žijeme dobu internetu a digitalizácie. Internet sa stal dôležitým masovokomunikačným prostriedkom, a tak ako je nápomocný pri šírení vizuálneho a audiovizuálneho umenia, môže vytvoriť väčšiu dostupnosť aj literatúre. Literárne kultúrne dedičstvo našich predkov sa postupne dostáva k mladým generáciám rôznymi formami. Úlohou rezortu kultúry musí byť podpora projektov digitálneho šírenia pôvodného umenia, vrátane diel slovenskej literatúry.

6.4. Iniciovanie výučby manažmentu a práva duševného vlastníctva na umeleckých školách pre dosiahnutie väčšieho povedomia umelcov v odvetviach s kultúrou bezprostredne súvisiacich

Ľudia pracujúci v kultúre sú umelci, plní kreativity a talentu, ktorú iní ľudia nemajú. Sú výnimoční a robia to, čo ich baví. Manažment a právo duševného vlastníctva častokrát nie sú predmetom ich záujmu, my si však myslíme, že spomínané oblasti sú nevyhnutné na sebestačnosť umelcov v kultúrnych inštitúciách a tiež garanciou ochrany ich tvorby.

Samozrejme aj v tomto bode bude medzirezortná spolupráca s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu potrebná.

6.5. Upravenie podmienok fungovania organizácií kolektívnej správy

Pre lepší rozvoj kreatívneho umenia v našej krajine je nevyhnutné upraviť podmienky fungovania jednotlivých organizácií kolektívnej správy (napr. SOZA, Slovgam, OZIS). Chceme otvoriť diskusiu o spojení jednotlivých zväzov pod „jednu strechu“ alebo o vytvorení nadradenej Rady pre kolektívnu správu práv podľa autorského zákona, s cieľom zosúladiť ich prístup k autorom, médiám a vydavateľom, organizátorom podujatí či prevádzkovateľom podnikov. Zároveň otvoríme diskusiu s cieľom zjednodušiť princípy platieb za užívanie diel a vytvoriť ústretové pravidlá prislúchajúce súčasnej dobe. Problematiku síce čiastočne rieši už úprava legislatívy z roku 2018, v mnohých témach však stále prináša viac otázok, ako odpovedí.

6.6. Aktívna podpora viacjazyčnosti

Strana SPOLU - občianska demokracia pripisuje veľký význam rozvoju jazykovej vybavenosti slovenských občanov. Je to prostriedok na rozšírenie pracovných príležitostí doma aj v zahraničí. V rámci rezortu kultúry je to nástroj, ako priniesť viacero príležitostí pre pracovné komunity. V spolupráci s partnerskými rezortmi budeme iniciovať podporu časti vysielania verejnoprávnych televíznych kanálov v pôvodnom znení s titulkami vo viacerých svetových jazykoch, ako sa už v súčasnosti deje pri zahraničných kultových tituloch, výučbu cudzích jazykov a odborné vzdelávanie v tejto oblasti na umeleckých školách a na pracoviskách, a takisto aj výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka.

7. KREATÍVNY PRIEMYSEL

V súčasnosti význam kreatívnych odvetví narastá. Model fordistickej hromadnej produkcie sa mení na dynamickejšiu, flexibilnejšiu a personalizovanú produkciu tovarov a služieb. Spotrebitelia majú túžbu sa diferencovať a chcú tovary a služby s pridanou hodnotou pre svoj životný štýl a prezentáciu ich spoločenského statusu. Kreativita je motorom inovácií a významne sa dokáže podieľať na riešení výziev globálneho aj lokálneho charakteru. Kultúrna a kreatívna ekonomika vychádzajúca z kreativity nielenže rozvíja ekonomiku a mestá, ale vytvára aj nové umelecké trendy a zároveň je prirodzeným prostredím pre inovatívne myšlienky a zhodnocovanie kreatívneho potenciálu.

Osobitosť kultúrneho a kreatívneho priemyslu spočíva v tom, že vytvára most medzi umením, kultúrou, podnikaním a technológiami. Kultúrny a kreatívny priemysel je navyše charakteristický tým, že vytvára pracovné miesta, ktoré nemožno presunúť do zahraničia, pretože sa viažu na špecifické kultúrne a historické zručnosti a sú späté s územím a tradíciami, ktoré ich určujú. Významná je tiež skutočnosť, že kultúrny a kreatívny priemysel prispieva viac ako akékoľvek iné odvetvie k zamestnanosti mládeže a žien. Kultúrny a kreatívny priemysel takisto preukázal po kríze v roku 2008 väčšiu odolnosť v porovnaní s ostatnými odvetviami, čo potvrdila aj jeho schopnosť naštartovať pozitívne

zmeny v iných hospodárskych odvetviach, napríklad v cestovnom ruchu, maloobchode a digitálnych technológiach.¹

7.1 Potreba zadefinovania kompetencií a novej stratégie

Rezort kultúry rozvíja problematiku kreatívneho priemyslu a jeho podpory už niekoľko rokov avšak do dnešného dňa nedošlo k riadnemu zadefinovaniu jeho kompetencií v tejto oblasti. Ministerstvo kultúry by malo úzko spolupracovať v tejto oblasti s ministerstvom hospodárstva tak, ako je to štandardné vo vyspelých ekonomikách EÚ no bohužiaľ sa tak nedeje. Z tohto dôvodu chceme stanoviť jasné kompetencie oboch rezortov pre sektor kreatívneho priemyslu, aby nedochádzalo k prekryvaniu iniciatív, či zamedzovaniu v podpornej činnosti z titulu kompetencií. Chceme otvoriť kompetenčný zákon a adekvátne ho upraviť.

Aktuálna Stratégia rozvoja kreatívneho priemyslu v SR sa ukazuje ako nedostatočná a definícia kreatívneho priemyslu, ktorá je v nej ukotvená nie je dobre uchopená. Vyhodnotenie akčného plánu kreatívneho priemyslu zas ukázalo, že jeho opatrenia nemali žiaden dopad a nič pozitívne neprinesli. Chceme zaviesť relevantný strategický prístup založený na medzinárodných skúsenostiach.

7.2 Inštitucionalizácia kreatívneho priemyslu

Napriek faktu, že sa rezort kultúry snaží rozvíjať problematiku kreatívneho priemyslu a jeho podpory, do dnešného dňa nedošlo k jeho riadnej inštitucionalizácii. Boli by sme za zriadenie Rady pre kreatívny priemysel, ako nového orgánu zloženého s členov z verejného aj súkromného sektora (odborné asociácie a zväzy). Cieľom bude reprezentovať tvorivé odvetvia, sústrediť sa na oblasti, v ktorých existujú prekážky rastu, ktorým čelí odvetvie, ako je prístup k financiám, zručnostiam, vývozným trhom, duševnému vlastníctvu a infraštruktúre. V týchto oblastiach môže realizovať činnosť prostredníctvom práce menšieho počtu členov v pracovných skupinách.

Vzhľadom na charakter tejto oblasti a jej foriem podpory by bolo vhodné v spolupráci s rezortom hospodárstva aj zriadenie samostatnej agentúry na podporu kreatívneho

¹ Výbor pre priemysel, výskum a energetiku EP a Výbor pre kultúru a vzdelávanie EP (2016): *Dôvodová správa k Správe o súdržnej politike EÚ v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu*; (2016/2072(INI))

priemyslu na princípe predĺženej ruky, ktorá by mala za cieľ umožnenie prístupu k financovaniu kreatívneho priemyslu, ale aj poskytovanie ďalších strategických služieb pre tento sektor ako zvyšovanie povedomia o kreatívnom priemysle, zvyšovanie kapacít v kreatívnom priemysle, či umožnenie prístupu k internacionalizácii kreatívneho priemyslu.

7.3 Implementácia relevantných nástrojov verejnej politiky pre kreatívny priemysel

Chceme sa inšpirovať efektívnymi nástrojmi verejnej politiky pre kreatívny priemysel, ktoré sa osvedčili vo vyspelých ekonomikách Európy a to, či už ako nástroje na strane ponuky, dopytu, ale aj tzv. nástroje na konektivitu.

Medzi ponukové nástroje patria okrem priamych platieb, ktoré by sme chceli prostredníctvom Audiovizuálneho fondu a Fondu pre umenie rozšíriť, aj rôzne fiškálne nástroje ako daňové incentívy. Radi by sme zaviedli daňové úľavy najmä na produkčné výdavky po vzore tzv. vratiek v audiovizuálnom sektore (na Slovensku si v súčasnosti investor môže prostredníctvom Audiovizuálneho fondu žiadať späť aktuálne 20% nákladov z filmového projektu). Radi by sme tento typ podpory rozšírili aj na ďalšie segmenty kreatívneho priemyslu.

Spomedzi dopytových nástrojov by sme okrem kreatívnych voucherov radi zaviedli aj inovačné schémy vo verejnom obstarávaní, keďže verejný sektor by mal byť významným objednávateľom kreatívnych služieb a inovácií.

Nástroje na konektivitu sú veľmi dôležité, pretože sem patria rôzne klastrové politiky a celkovo financovanie nových infraštruktúr (kreatívne centrá, huby, klastre, siete, online platformy, co-working, laby). Tento nástroj mohol byť financovaný z európskych fondov už v období 2014 - 2020 cez IROP PO3, ktorý bol od začiatku nastavený na takéto ciele. Je potrebné ale pokračovať a nastaviť adekvátne aj nástroje z európskych fondov v novom programovacom období 2021 – 2027.

7.4. Digitalizácia

Digitalizácia kultúrneho a kreatívneho obsahu je dôležitým predpokladom pre ďalší rozvoj kreatívneho priemyslu a najmä v oblasti digitálnych médií. Rastúci počet tvorcov a odborníkov v oblasti médií pracuje so zdigitalizovaným obsahom a prepája svoje digitálne

odborné znalosti (napríklad distribútori príbehov, vývojári aplikácií alebo odborníci na virtuálnu realitu). Vytváranie a produkcia obsahu digitálnych médií (audiovizuálny priemysel) sa čoraz častejšie uskutočňuje v spolupráci a v medzisektorovom prostredí (napríklad mediálne parky, kreatívne huby, FAB laby alebo mediálne klastre. Vysoký dopyt po digitálnom obsahu otvára možnosti pre nové aplikácie interaktívneho obsahu digitálnych médií v prospech širokej škály sektorov, ako je zdravotná starostlivosť, cestovný ruch, architektúra, marketing alebo vzdelávanie. To vytvorí obrovské príležitosti pre spoločnosti, ktoré sú schopné využiť výhody digitálneho prechodu. Z tohto dôvodu by malo dochádzať k umožneniu podpory tohto sektora aj prostredníctvom ďalších politík ako inovačná, priemyselná, či kohéznna, čo predpokladá spoluprácu rezortu kultúry s ďalšími rezortmi ako hospodárstvo, doprava, školstvo a ďalšie.

Na príprave dokumentu sa podieľali:

Viera Dubačová, Filip Roháček, Martin Matejovič, Peter Kováč, Erik Tóth, Denisa Zlatá, Slavomír Olšovský, Milena Fejérová, Ľuboš Kačírek, Kristína Slezáková, Stanislav Šurin, Dagmar Ondrášiková, Martin Jakubčo a ďalší.